

2026-01-29
KN2026/00181

Klimat- och näringslivsdepartementet

Sveriges meteorologiska och
hydrologiska institut
601 76 Norrköping

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Trafikverket
781 89 Borlänge

Uppdrag om nationella riktlinjer för val av klimatscenarier

Regeringens beslut

Regeringen ger Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Boverket och Trafikverket i uppdrag att ta fram förslag på nationella riktlinjer om val av klimatscenarier och vägledning om hur olika klimatrelaterade risker kan bedömas av statliga myndigheter, kommuner och andra aktörer. Myndigheterna ska inom ramen för uppdraget föreslå hur riktlinjerna bör regleras.

Delredovisning om möjliga klimatscenarier

I ett första steg ska SMHI:

- göra en internationell utblick till relevanta nordiska och andra europeiska länder om och hur nationella riktlinjer och klimatscenarier tillämpas. I arbetet ska EU-kommissionens pågående arbete med att utarbeta ett europeiskt integrerat ramverk för klimatesiliens och riskhantering beaktas.
- analysera vilket eller vilka klimatscenarier som är möjliga att utgå ifrån utifrån dagens kunskapsläge.

Denna del av uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2026.

Slutredovisning om riktlinjer för klimatscenarier

SMHI, Boverket och Trafikverket ska därefter gemensamt ansvara för att analysera och lämna förslag på:

- vetenskapligt baserade, nationella riktlinjer för vilket eller vilka framtida klimatscenarier som bör tillämpas och i vilka tidsperspektiv,
- om riktlinjerna bör vara bindande eller rådgivande och hur de ska regleras,
- hur sådana krav eller riktlinjer hålls uppdaterade och tillhandahålls för användare, samt
- om det finns behov av att komplettera riktlinjerna med ytterligare vägledning och beslutsstöd.

I uppdraget ska myndigheterna också, på en övergripande nivå, identifiera vilka risker och kostnader som kan uppstå om nationella riktlinjer tas fram av myndigheterna och tillämpas av olika aktörer respektive om de inte tas fram.

SMHI ska ansvara för den vetenskapliga bedömningen av vilket eller vilka klimatscenarier som är lämpligast att använda samt bidra med vetenskaplig analys. SMHI ska ansvara för analys och förslag på hur riktlinjerna kan regleras och uppdateras.

Boverket ska ansvara för att bedöma hur ett eller flera utpekade scenarier bör tillämpas inom sitt ansvarsområde och hur det påverkar befintliga vägledningar om hantering av klimatrelaterade risker. Vidare ska myndigheten bedöma om det finns behov av mer detaljerad vägledning eller annat stöd för bedömning av klimatrelaterade risker för andra områden inom myndighetens sektorsansvar samt vilka nyttor, kostnader och risker riktlinjerna kan medföra för den fysiska planeringen.

Trafikverket ska ansvara för att bedöma hur ett eller flera utpekade scenarier bör tillämpas inom sitt ansvarsområde och hur det påverkar befintliga vägledningar om hantering av klimatrelaterade risker. Vidare ska myndigheten bedöma om det finns behov av mer detaljerad vägledning eller annat stöd för bedömning av klimatrelaterade risker för andra områden inom myndighetens sektorsansvar samt vilka nyttor, kostnader och risker riktlinjerna kan medföra för planering, byggande och förvaltning av infrastruktur.

Myndigheterna ska inhämta synpunkter från Myndigheten för civilt försvar (MCF), Naturvårdsverket, Statens geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska undersökning (SGU) och länsstyrelserna. MCF ska bidra med kompetens kring hur ett eller flera utpekade scenarier påverkar myndighetens

arbete med förebyggande arbete för översvämning och andra naturolyckor. SMHI, Boverket och Trafikverket ska även på ett lämpligt sätt inhämta synpunkter från de andra myndigheter som omfattas av förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete samt från kommuner och andra berörda aktörer.

För uppdragets genomförande får Boverket och Trafikverket under 2026 använda 300 000 kronor vardera som ska redovisas mot det under utgiftsområde 20 för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:10 *Klimatanpassning*, anslagsposten 5 *Klimatanpassning – del till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*. Medlen betalas ut engångsvis mot rekvisition. Regeringen beräknar att avsätta 1 000 000 kronor till Boverket och 1 000 000 kronor till Trafikverket för uppdragets genomförande 2027 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget.

SMHI ska senast den 15 december 2027 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet). Redovisningen ska innehålla tydliga förslag, skäl för förslagen och konsekvensanalys i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Redovisning av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Närmare beskrivning av uppdraget

Regeringen ser ett behov att skapa bättre förutsättningar för ett effektivt klimatanpassningsarbete på nationell, regional och lokal nivå genom att ge samhällets aktörer tydligare riktlinjer och vägledning om val av klimatscenarier och en mer enhetlig bedömning av olika klimatrelaterade risker.

Syftet med uppdraget är att förbättra förutsättningarna för en effektiv klimatanpassning genom att berörda aktörer kan utgå från det eller de klimatscenarier som det bedöms rimligt att utgå från. Samtidigt behöver det finnas en flexibilitet för att över tid kunna hantera förändrade förutsättningar och förändrade samhällsbehov samt att olika typer av fysiska anläggningar har olika funktion och livslängd och behöver kunna fungera utifrån olika risknivåer. Risker och sårbarheter mot klimatförändringarnas effekter skiljer sig också runt om i Sverige och kan variera även på lokal nivå.

I uppdraget ska myndigheterna resonera kring om *ett* generellt scenario bör pekas ut eller om det är lämpligt att, beroende på risknivå och kritiska värden, använda flera scenarion. Konsekvenser av olika val ska beskrivas.

Skäl för regeringens beslut

I rapporter från FN:s klimatpanel och SMHI dras slutsatsen att klimatförändringarna leder till fortsatt uppvärmning i Sverige. Klimatscenarier visar också att temperaturen kommer att stiga mer i Sverige och Skandinavien än det globala genomsnittet. I Sverige kan det innebära fler värmeböljor, mer och kraftigare nederbörd, ökade risker för översvämningar, ras, skred och erosion. Havet stiger och kommer att göra det under en lång tid framöver. Det finns dock osäkerhet om hur snabbt och hur mycket klimatet kommer att förändras, vilken nivå av havsnivåhöjning som kan förväntas och hur förändrade nederbördsmonster, temperaturer och andra klimatologiska parametrar kan komma att samverka. Vidare finns osäkerheter kring hur pass mycket det förändrade klimatet påverkar samhällen, naturmiljöer och kulturarv.

I dag finns inga enhetliga riktlinjer eller motsvarande för val av tidsperspektiv och vilken grad av klimatförändring som ska vara utgångspunkten vid planering av bebyggelse eller annan infrastruktur. Det innebär i praktiken att det ställs olika krav med skiftande riskacceptans på investerare som vill medverka till stadsutvecklingen i kommunerna. Det innebär också att det är osäkert vilka risker som kommuner och privata aktörer ska planera för i beslut om klimatanpassningsåtgärder. Kommuner och andra aktörer kan i dag få olika besked från olika statliga myndigheter om hur klimatrelaterade risker ska beaktas. Därmed råder också osäkerhet när det gäller vilka åtgärder som behöver vidtas för att minska de risker som ett förändrat klimat medför och nödvändiga investeringar och beslut riskerar att skjutas på framtiden.

I den statliga utredningen "Vem har ansvaret" (SOU 2017:42) konstateras att det är viktigt att klargöra tidsperspektivet för bebyggelse, dvs. till vilket årtal klimatanpassning bör ske. Utredningen konstaterar också att det är angeläget att utifrån den klimatforskning och de metoder som är tillgängliga besluta vilket klimatscenario det är rimligt att utgå ifrån och hur ofta detta scenario ska omprövas. Samtidigt behöver, enligt Nationella expertrådet för klimatanpassning, som är ett särskilt beslutsorgan inom SMHI, ett sådant

system innehålla en flexibilitet för att över tid kunna hantera förändrade förutsättningar och förändrade samhällsbehov.

I granskningsrapporten Statens insatser för klimatanpassning av den bebyggda miljön (RiR 2022:29) konstaterar Riksrevisionen att länsstyrelserna har bristande förutsättningar att ställa likvärdiga krav på kommunerna i tillsynen av kommuners detaljplaner eftersom det saknas nationella riktlinjer och tydlig vägledning om riskbedömning. Regeringen beskriver i sitt svar på Riksrevisionens rapport (skr 2022/23:111) att det fortsätter finnas ett behov av att utveckla riktlinjer och vägledning om hur kommuner ska göra riskbedömningar av olika klimatrisker.

I den nationella strategin och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (skr 2023/24:97) anges att regeringen avser fortsätta arbetet med att analysera om nationella riktlinjer för val av klimatscenarioer och riskbedömning bör fastställas. I strategin betonar regeringen också vikten av att skapa förutsättningar för ett strategiskt och effektivt arbete med att minska samhällets sårbarhet för klimatförändringarna och att undanröja hinder för att genomföra klimatanpassningsåtgärder. Ett effektivare klimatanpassningsarbete bidrar till konkurrenskraft, tillväxt, förbättrade villkor för människors liv och hälsa samt beredskap.

Vidare konstaterar Klimatanpassningsutredningen 2025 (SOU 2025:51) att det skulle vara värdefullt att etablera någon form av nationella riktlinjer för att hjälpa beslutsfattare att hantera osäkerheter. Sådana riktlinjer skulle undanröja eller minska flera hinder för att genomföra klimatanpassningsåtgärder och göra det lättare för beslutsfattare att prioritera och ta beslut. Det utredaren uppfattar vore värdefullt är ett ställningstagande som innebär att ett visst klimatscenario, exempelvis RCP 8.5, ska anses vara relevant att tillämpa med en viss tidshorisont vid beslut som innebär att mark tas i anspråk för byggnader eller anläggningar eller vid förändringar av fastighetsindelning.

EU-kommissionen har aviserat att de planerar att presentera ett förslag på ett europeiskt integrerat ramverk för klimatresiliens och riskhantering i slutet av 2026. Eventuellt kommer ett förslag på ett gemensamt referensscenario att ingå i det kommande förslaget.

Boverket har påbörjat arbetet med att uppdatera myndighetens tillsynsvägledning för översvämningsrisk. Myndigheten har initierat arbetet

på grund av IPCC:s senaste rapport samt de behov som kommuner och länsstyrelser, men även andra aktörer, har uttryckt finns. Dessutom har Boverket fått i uppdrag att se över den vägledning som rör hanteringen av geotekniska säkerhetsrisker i planprocessen enligt plan- och bygglagen.

Trafikverket arbetar med klimatanpassning i alla verksamhetsområden. I arbetet med att skapa en robust och tillförlitlig transportinfrastruktur arbetar Trafikverket med att identifiera klimatrelaterade risker vilka beaktas, integreras och hanteras i myndighetens arbete med planering, byggande och förvaltning av infrastrukturen.

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Elin Kronqvist

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SFÖ
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB, SPN, TP, US
Affärsverket svenska kraftnät
Elsäkerhetsverket
Finansinspektionen
Folkhälsomyndigheten
Fortifikationsverket
Försvarmakten
Havs- och vattenmyndigheten
Kemikalieinspektionen
Lantmäteriet
Livsmedelsverket
länsstyrelserna
Myndigheten för civilt försvar
Naturvårdsverket
Post- och telestyrelsen
Riksantikvarieämbetet
Sametinget
Sjöfartsverket
Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens fastighetsverk
Statens geotekniska institut
Statens jordbruksverk
Statens veterinärmedicinska anstalt
Strålsäkerhetsmyndigheten
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
Sveriges geologiska undersökning
Tillväxtverket
Transportstyrelsen
Verket för innovationssystem